

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVI.

Ч. 254. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 1-го листопада 1938.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 254. Jersey City, N. J., Tuesday, November 1, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1018. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ БЕРЕТЬСЯ ДО РОЗГЛЯДУ ПОВІТРЯНОЇ ФЛОТИ

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт у товаристві кількох членів свого кабінету переглядав усі типи військових літаків на летовищі „Болінг”. Президент видно хотів дізнатися, які з тих літаків найкраще надаються для військових цілей, щоб цей тип розвинути найбільше для американської армії й флоту.

ПЕРЕГОВОРІ ЗА ЗАПЛАТУ ДЛЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШІНГТОН. — Надзвичайна рада для відкриття фактів у залізничній комунікації порадила залізничним підприємствам відкликати свій намір про зниження заплати залізничним робітникам.

Раду встановив був свого часу президент Рузвельт. Залізничники бажали обнизити заплату робітників на 15 процентів.

ДЮІ ОБІЩАЄ ДАЛЬШЕ НАДІЛЮВАННЯ ДОПОМОГИ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС (Нью Йорк). — У своїй черговій виборчій промові Томас Е. Дюї, кандидат Республіканської Партії на уряд губернатора стеїту Нью Йорк, запевнив своїх виборців в імені своїм і Республіканської Партії, що він не буде ніяк обмежати допомог безробітним.

На промову, котру Дюї виголосив у місцевім повітовім центрі, зібралися понад 6,000 слухачів.

Газетарі, що займаються спеціально вгадуванням виглядів політичних кампаній, кажуть, що шанси вибору Дюїа губернатором Нью Йорку постійно зростають.

ДАЄС ДАЛІ НАПАДАЄ НА СЕКРЕТАРКУ ПРАЦІ.

ВАШІНГТОН. — Конгресмен Даес, голова конгресового комітету для розсліду так званих неамериканських акцій, виступив з публічним закидом проти секретарки праці Перкінс, що, мовляв, вона навісмію обманює департамент судівництва щодо обставин справи Джорджа Стрекера, щоб вирятувати від депортації провідника морських робітників, бріджеса.

ПОЛЯКА ЧЕРЕЗ РАДІОВУ АВДИЦІЮ.

НЬЮ ЙОРК. — У неділю вечором grano тут на одній радіовій стації драматизацію фантастичної повісті відомого англійського письменника Г. Г. Велса під заголовком „Війна Світів” що представляє нібито напад мешканців зорі Марса на мешканців нашої землі. Багато слухачів цієї програми взяли драму за переповіщення справжньої події. Люди втікали з домі, переривали богослуження, стовпилися на вулицях, допитувалися поліційних стацій і газетних бюр, словом: проявилися лячні явища масової гістерії. Треба було довшого часу й спеціальних заходів радіових стацій та суспільних установ, щоб заспокоїти населення.

(Продовження на 4-тій сторони)

В ПАМ'ЯТЬ ДНЯ ВЕЛИКОГО ЗРИВУ

УКРАЇНСЬКІ РОЗРУХИ В ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА. — Кореспондент ньюйорського „Нового Свѣту” телеграфічно доносить з Варшави, що на українських теренах під Польщею далі відбуваються криваві розрухи. Дослівно він говорить: „Один поліцей був убитий, два зазнали тяжких ушкоджень у хвилині, коли розганяли українських демонстрантів, що протестували проти польської політики у відношенні до Закарпатської Руси, яка то політика прямувала до прилучення її до Мадярщини в цілі створення з Польщею спільних границь. Десять українських демонстрантів полягли, десять є ранених. Демонстрації відбувалися в різних околицях східньої Галичини. В Стрию арештовано 23 демонстрантів”.

Д-Р МИШУГА ВИСЛАВ МЕМОРІАЛ ДО ЧУЖИХ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН. — Д-р Л. Мишуга, головний редактор „Свободи” і представник Об'єднання та У. Н. Союзу, вислав на руки італійського міністра Чіана і німецького міністра Рібентропа меморіали, в яких завоює справу Закарпаття та апелює до згаданих міністрів, щоби пошанували волю українського населення Закарпаття та щоб не здавлювали його державницьких змагань.

В РИМІ СПРАВИ ЗАКАРПАТТЯ НЕ ВИРШИЛИ.

РИМ. — В часі свого побуту в Римі німецький міністер Рібентроп і представники італійського уряду вирішили справу Словаччини, але справу Закарпаття відложили на інший час. „Голосник Мусоліні”, Вірджініо Гайда, написав у своїм часописі, що обі сторони вповні погоджувалися щодо розв'язки різних справ у середній Європі та що справа мадярів буде розв'язана в дусі „найбільшої симпатії й активної солідарності для служних домагань мадярів”. Італія і Німеччина згодилися прийняти посередництво в справі чехословацького і мадярського спору. Комісія, зложена з представників згаданих держав, засяде до нарад наступної середи. Від рішення згаданої комісії не буде відклику.

УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ О. А. ВОЛОШИНА.

ПРАГА. — Преміер Закарпаття, о. Августин Волошин, одержав від Українського Празького Університету почесний докторат. У своїй промові він висказувався додатно про зв'язки українців з чехословацькою державою.

ФРАНЦІЯ КОТИТЬСЯ ДО ДИКТАТУРИ.

ПАРИЖ. — Осгннувши повну перемогу на конгресі своєї партії, преміер Даладіє рішив повести рішучі зарядження в напрямку консолідації в продукції, головню військових матеріалів.

(Продовження на 4-тій сторони)

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

Місяць листопад пригадає кожному українцеві й кожній українці великопам'ятні дні зперед двадцятьох років, коли західня частина української території, до того часу окупована Австро-Угорщиною, пішла саїдами Великої України й проголосила себе самостійною державою.

Кожному українцеві й кожній українці нагадається передовсім день Першого Листопаду, коли заняття Львова, історичної столиці князя Льва, українськими військами було сигналом для всього населення Галичини й Буковини зажадати для себе права національного самовизначення й права до власної національної держави.

Кожному українцеві й кожній українці стануть перед очима славі діла Західньої Української Республіки, її справна управа краю, її розсудливість і справедливість та її велике діло об'єднання з Великою Українською Державою над Дніпром, зо столицю в Києві. Стануть героїчські подвиги за цю державу, звернені проти ворогів держави з усіх усюдів.

Стануть теж і трагічні події, що остаточно довели до втрати самостійності та

закінчилися роздиртям територій української держави чотирма займанськими державами.

Займаючи українські території, вороги українського народу надіялися, що за якийсь час вони зломлять український нарід. Вони сподівалися, що за кілька або кільканадцять літ змотлошать наш нарід до того, що він виречеться назавжди бажання наново повставати за свою державу. Але останні двадцять літ української історії під чужими займанщинами показали, що український нарід переможений лише хвилиною, що, хоч він побитий на полі бою, дух у ньому далі непереможний, що він не зрікся свого бажання створити власну державу та правити в ній по своїй волі. Яких лютих зусиль не вживали вороги, яких жорстокостей не примінювали до українців, вони не ввіспі зломати духа українського народу. Дух Листопадових Днів далі царює в українському народі.

Показалося це найкраще під час останніх критичних днів, коли для наших братів на Закарпатті, котрі з трагічним закінченням війни попали під чехословацьку окупацію, засвітила деяка надія якої-токої

поправи їхньої долі. Доля Закарпаття знайшла живий відгук у серцях усіх українців, де вони не жили, а передовсім у тих українців, що територіально найближчі українцям Закарпаття, українцям з польської окупації. І тоді то польська окупантська влада й польська суспільність виступили спільними силами за те, щоб українцям із Закарпаття відібрати назад надію поправи долі, через віддання їх назад у жорстоку мадярську неволю, в котрій Закарпаття каралося сотками літ у культурнім безпросвітті, в матеріальній нужді й політичному безправстві. І польська держава й польська суспільність не закривали тоді, що головним мотивом цього бажання поневолити українців на Закарпатті Мадярщиною був страх Польщі перед українським населенням під Польщею, котре польський уряд і польське громадянство двадцять літ ломать і зломати не можуть.

Ці факти останніх днів не можуть не викликати певних відруків серед української еміграції. Не можемо ми поминути їх мовчанкою в Листопадових Днях. У цих днях українська еміграція освяченою

уже традицією відбуває так звані Листопадові Свѣта, в котрих згадає славу подію й загривається до нового Великого Дня. Листопадові Свѣта цього року, в двадцять річницю Першого Листопаду, будуть певно ще величніші, ніж були попередніх років: стягнуть ще більше народу й будуть відсвятковані із ще вродистішим настроєм, як звичайно.

З огляду на надзвичайні події цього року вказаним є, щоб українська еміграція використала Листопадові Свѣта теж для цілей політичних протестів. На кожному Листопадовому Свѣті треба піднести протест проти польської політики супроти українців. Це можна зробити без нарушення Свѣта, без надавання Свѣта вічевого характеру, коли представник святкового комітету при кінці свѣта без вічевої промови пропонує учасникам Свѣта текст резолюції, котрі учасники Свѣта ухвалюють без дискусії й поправок, а в котрих учасники привітають український уряд на Закарпатті, запротестують проти польських і мадярських посягань по Закарпаття та піднесуть домагання, щоб сім мільонам українців під Польщею бу-

ло признане право самовизначення. Короткий зміст цих резолюцій треба подати телеграфічно урядам великих держав: Америки, Англії, Франції, Німеччині й Італії.

У тих громадах, де це можливе, передовсім у великих центрах української еміграції, вказаним є, зробити в цьому місяці великі демонстрації й маніфестації проти Польщі, з походами вулицями міст, відповідними плакатами й спеціальними вічани. Така акція зискала би багато на успішності, якби демонстрації відбулися по можності в один день, у суботу, 19 листопаду цього року.

Такими демонстраціями українська еміграція пригадала теж широкому світові, що Дух Листопаду, котрий заставив українців повстати проти віковичних гнобителів та будувати власну державу, не вмер, але живе, і жити буде, аж доки на українській землі не повстане наново й навсе соборна українська самостійна держава.

Нью Йорк, Першого Листопаду 1938. року.

ЗА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

ОМЕЛЯН РЕВЮК, предсідник

ДМИТРО ГАЛИЧИН, секретар

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕЗАБУТНІЙ ДЕНЬ

Кожний нарід святкує кожного року пам'ять великих днів своєї історії. Американський нарід, наприклад, святкує День Четвертого Липня в пам'ять проголошення незалежності американських колоній від Англії, а французький нарід святкує день 14. Липня в пам'ять добуття вільності Бастилії, що було немовби символом заложення республіки. В подібний спосіб святкує пам'ять своїх великих днів і український нарід, а між тими щорічними національними святами одно з визначних місць займає День Першого Листопаду.

Є це річниця великого Першого Листопаду 1918 року, коли то українці в австрійській армії захопили в свою владу Львів, столицю Галичини, і цим дали сигнал до захоплення всієї Галичини й інших провінцій Австро-Угорщини під владу українського народу, суверенного власника всієї української землі.

День Першого Листопаду останеться пам'яткою не тільки слова, програми, заяви становища, скільки пам'яткою чину. У той день український нарід перестав говорити, дискутувати, голосити кличі, а почав ділати.

День Першого Листопаду останеться пам'яткою збройного чину, бо в той день український нарід Галичини довершив діла збройною силою, пригрозивши ворогові, що український нарід у цей спосіб зовсім не забув говорити, дарма, що цим способом давно вже не говорив.

День Першого Листопаду останеться пам'яткою рішучого чину. До захоплення Львова приготувалася теж жпольська суспільність Галичини, але українська збройна сила випередила її своєю рішучістю. Як довго в українській силі була ця рішучість, так довго перемогою була по її боці.

День Першого Листопаду, не зважаючи на те, що українському народові остаточно не вдалося утвердити й задержати на все своїх здобутків, станеться навіки великою датою української історії, бо український нарід рішився на той чин, хоч обставини для чину були важкі, а шанси на виграш мали. Український нарід рішився на ризиковане діло, не зважаючи на те, що він знав, що само починання діла мусить потягнути за собою важкі жертви. День Першого Листопаду останеться тому в українській історії пам'яткою українського героїзму.

Коли ворогам українського народу, що почитували українські землі між себе, не зважаючи на невинні зусилля, на всі їх заходи, найжорстокіші засоби, не вдалося зломати духа українського народу, то в цьому поважна заслуга власне пам'яті Дня Першого Листопаду. Як довго в українським народі буде жити дух Першого Листопаду, так довго він буде непоборний і так довго він може бути певний, що остаточно запанує незаперечним господарем на своїй широкій і багатій землі.

Гонорій Бальзак.

ЗОЛОТО

(3)

Дерев'яна стіна відділювала пивницю, купили золота світилися до світла смолоскипів. Сам дождь й один член десятих був в пивниці. Його доскона розмова заглушувала мою роботу. Небаром я довідався, що тут були тайні скарби венецької республіки. Дарунки дожив і резерви, куди складали частину добуток кожної виправи.

Як прийшов мій вартівник, я спитав його, чи не схотів би він утікати зо мною. Ми хотіли забрати, скільки зможемо. Вартівник згодився без вагання. Саме мав відпустити корабель до Леванту. Біянка помагала в цьому, що їй сказав мій спільник. Та вона, що би не викликати підозріння, мала зійтися з нами щойно в Смирні.

Ми зробили ще більший отвір і зійшли до венецької скарбниці. То була ніч! Я бачив бочки, повні сеньки золота. В сусідній кімнаті було срібло, зіспане під стінами у великі купи. Мій бідний вартівник мало що не збожеволів, співався, сміявся та качався в золоті. Я трохи що не вдушив його, щоб привести його до притомності. Із схвилювання не закріпив він сто-

ла, на якому були самоцвіти. Я мерщій кинувся до них і набрав повні кишені. Боженьку, навіть третьої частини не міг я взяти! А під столом лежали штаби золота. Як ми були задоволені, та ми могли забрати лише дві тисячі фунтів золота й за цим мусили ходити шість разів із в'язниці до гондоль. Вартового при воротах коло води підкупили одною золотою штабою, а гондольєри думали, що ми є на тайній службі республіки.

На світанку виплили ми на море. Колиж вежі Венеції зникли за обрієм, а я згадав що ніч, подумав про всі небезпечки, мною заволоділо якесь шаління. Очима душі бачив я золото, срібло й самоцвіти. Не забуду того ніколи. Я маю золоту гарячку!

Ми причалили в Смирні, а я небаром знайшов корабель, що їхав до Іспанії. Я думав, що я вже безпечний, як велику частину моїх діамантів продав, а золото зложив на папері. Пять літ скривався я в Мадриді, а щойно після Біяничої смерті поїхав до Парижа. Жив я з процентів, яких мав шість мільйонів, та серед того найбільшого щастя я осліп.

ЗА ВЛАСНУ ДЕРЖАВУ

У двадцяті Роковини Листопадового Чину.

1. XI. 1918 — 1. XI. 1938.

Суворий отамане,
Удар на бій.
Ждуть курені готові
На наказ твій.

У серцях розжевліх
Шаліє кров,
Ворогам — сталь, залізо,
Землі — любов.

Бо знаєш, отамане,
У цій долі
І жити й умирати
І боротьбі.

Веди полки до бою,
Веди ще днесь,
Червоно багрити
Красу небес...

Отакими словами накликає сьогодні поет Закарпатської України, Юлій Боршош-Кумятський, до останньої, рішальної боротьби за власну державу. Накликає він з глибин того нашого національного середовища, тієї української землі, що саме нині вийшла на шлях свого оконечного, визволення і як така звернула на себе очі не тільки всього українського народу, але й усього культурного світу. І таке знаменне воно і своєрідне своєю історичною долею те, що події такого переломового значіння, як ті, що зв'язують сьогодні з визвольними змаганнями наших братів на Закарпатті, розгортаються на овиді світового форуму саме в двадцяті роковини нестерпного Листопадового Чину — оновлення Української Державності в бурях світової війни. Отак, начеб Гейні Україні хотів виявити ще раз, і саме в історичну хвилину життя нації, що ніяка сила у світі, ні більшовицька, ні лясцька, ні чеська ні цигансько-румунська, не зможе поневолити мільйони українського народу до повної погуби і руїни його духовності та його національного існування. І що на віки вічні правдиві ті справді пророчі слова Шевченка, якими він і в кривавій темряві царського самодержав'я мав відвагу закликати свій „потомлений люд" до героїської владності в боротьбі:

Не вмирає наша правда,
Не вмирає воля;
І неситий не вояре
На дні моря поля.
Не снує душ живих
І слова живого,
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Ні, не снує живої душі народу! Народу таких героїв, як Святослав, Володимир і Роман, яких імена це імена трьох епох великодержавної творчості, й імена подвигів, які — ось подвиг хрещення України — саме нині ставлять нам перед очі всю епохальність створених ними фактів у відношенні до культурного світу. І такі державних мужів України, як Хмельницький, Мазепа, Полуботок чи Орлик, для яких власна, гаразд забезпечена державність, це їх одинокий ідеал і одинокий, до повного трагізму одинокий зміст їх життя і всієї їх життєвої творчості. Все ось у думках про долю рідної, правленої ним країни, гетьман Мазепа, наприклад, почуває духову спонуку і в поетичній формі звертатись до рідного народу, коли йде йому про те, щоб підбадьорити своє оточення до крайньої активності во благо української батьківщини. Отак ось у відомій думі з 1798 р. „Всі покою шире прагнуть" він, хоч і починає від того, що всім бажалося миру, все-таки ніякий пацифіст ні львівський угодівель відносно царя, а навпаки, окличник незломності і необхідності боротьби, коли при кінці тієї думки каже:

Озміється всі за руки,
Не допустить горької муки
Матчі своїй болш терпіти!
Нуте врагов, нуте бити!
Самопани набувають,
Острих сабель добувають,
А за віру хоч уміре,
І вольностей бороніте;
Нехай вічна буде слава,
Же през шаблі маєм права!"

І коли Мазепа враз з Орликом заклали договір з Карлом XII. відносно спільної боротьби проти царя Петра, то головні постанови того договору мають на меті передовсім повну суверенність „князівства України", як кажеться про це в Орликовім „Виводі прав України" між іншим: „Все, що завоюється з буйшої території Московщини, належатиме на підставі воєнного права тому, хто цим заволодіє; але все те, що, як виявиться, належало колись народові українському, передається й

задержиться при українським князівстві".

Словом:

Історія України в її головних переломових епохах це одна-одина боротьба за незалежність Рідного Краю, і якщо ми 1918 р. в сумерках Листопадової Ночі видвинули ще раз прапор власної держави, то це просто самозрозумілий новий етап нашого вікового збройного змагання за волю.

І тимто і таке самозрозуміле воно тепер, що ми наперекір нечуваному, ніколи ще в минулому небувалому гнетові зо сторони головних — отже московських і лясцьких — займанців української землі, рівно двадцять років після Листопадового Чину, двигаємося до останньої, збройної розправи з ворогами, спершись покищо на Закарпатті, на карпатських ґранітах, як на черговій, базі нашого визвольного зриву.

Так:

У цій нашій останній боротьбі за волю і владу державу ми будемо тверді як граніт, щоб таким чином направити основну одну трагічну помилку, зроблену нами саме в боротьбі двадцять літ тому.

Помилку, якій імя:

Ліцарськість відносно ворога. А її ми заступимо чимось, чому імя:

Невблаганість.

Так нам, Боже, допоможи!

Адже генеральне знамя всього теперішнього світу нині — це: невблаганість. Невблаганість перемоги, біологічних законів життя; невблаганість державних рацій і устроїв; невблаганість національних домагань та ідеологій; невблаганість у відношенні народів з погляду на засади расизму, і невблаганість у змаганні більшовизму з культурою європейського Заходу. І тому світ сьогодні скрізь узброєний по зуби; тому скрізь ситуації середовища, загроженого водно війною нині є боротьбою на життя і смерть і боротьбою до повної загибелі і повного знищення ворога; і тому всякий збройний удар — як ось в Іспанії — зазначається невиданими досі пірамідами та гербами трунів, і жорстокістю, яка з цинічною самозрозумілістю переходить у варварство та бестіялізм.

І отак і ми, українці, мусимо тепер протиставити невблаганості загальної боротьби за

існування не якусь там ліцарськість відносно ворога — отак, як за весь час нашої останньої визвольної боротьби у світовій війні — і ніяку гуманність та ніякий пацифізм чи зморгалізовану й скастровану лояльність, а нашу невблаганість і наше завзяття, непримирність і кричезе:

„Я хочу".

„Я хочу української нації". Хотіння її двигнутись уже раз і на завжди з кривавих темряв чужинської неволі. І хотіння знищити і зруйнувати навіки ті національні Голгофи, якими Україна позначена від віків у всіх своїх середовищах. І хотіння великого пробудження України, але не в огнях, окраденою, а у збройних рядах кричезних полків, що двигнулись довершувати державно-творчого чину, початого Першого Листопаду 1918 р.

Хай живе боротьба!

Слава Українській Державі!
Слава її творцям!

Ми дивимось нині ось хочби на Німеччину та на ті просто нечувані успіхи, які вона змогла добути досі, кинувши своє кричезе „я хочу" як визов усім державам, що ліпили коліс у безумній засліпленні версайської та сенжерменської мирові договори. І усім махерам зліди стягу антантського фронту проти волі народів, та взагалі всьому світові на знак несхитного і невблаганого хотіння німецького народу зеднатися в одну об'єднану монолітну державу. І ось та, до жорстокості невблагана і

до жорстокості послідовна у своїх визвольних змаганнях Німеччина виграла на цілім фронті, і мусіла виграти. І слова про „закони і домагання крові" виявились отак не простими собі фразами на тему расистичної ідеології, а все-національним Вірусо, підкріпленим за потребою в кожен мент мільйонами крісів народу у зброї. А наші Україна — Вона, як співає О. Олесь,

...Вона живе!
І все дужче голос чути!
І хто снує життя нове,
Вітрами й бурями розкуте!

І хібаж не є в нас ще один великий заповіт хвилі, а саме: Всенациональний заповіт помстити смерть нашого найвищого вождя, полковника Євгена Коновальця?

Він же утотожнюється нині в нашій свідомості з поняттям волі, з поняттям Української Держави і з поняттям нашого оконечного визволення. І саме глибину і велич факту його жертвенної муки і смерті повинна стати для нас незабгачним джерелом нашого гарту і нашої невблаганості, нашої зваги і нашої всепосвяти в актах пімсти за нього і нашої боротьби за оконечне визволення України.

Отак:

Всі сили нації на фронт боротьби за власну державу!

Всі середовища України до великого об'єднання в імя замученого вождя!

Тіні героїв ждуть нашого чину!

Д-р Остап Грицай.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЛЕМКИ

(4)

ВІЗРІС БЕСІДИ ЗАКАРПАТСЬКИХ ЛЕМКІВ.

Про переслідування християн.
(Записано в селі Комлоша).

Як Ісус Христос почав наводити народ на християнську віру, так іх погане барз мучили, ай до смерті забивали. Так оні біднята крили ша по горох, по лісох, по пещерох. І там їх находили погане. І так їх усмертили, водом залівали, димом курілі, жеби їх могли подусити, аби їх могли одтамаль дістати. Потом їх трапили також, не слобідно їм било ані дзеко окстити, покля не пішов до жида просити, жеби му церков пішов отворити, а жидови

мусів заплатити. (Переказ прогонення християн тут мабуто помішаний з переказом про давнє лихо, що його перебули предки закарпатських українців).

Про ляска з Варшави.

(Записано в селі Бехерів).

І шол ляска од Варшави, а на нїм були сукні шірі і шабелька у бока, не боялся руснака. Пришол до руснака, руснак шьїдал до обиду, ляска і шапочки не знімав і помайбїг не казал. Поїмал го руснак за чуприну: Чекай, ляске, ск... си-ну, навчу я тя шапочку знімати і помайбїг казати. Але іде ляска дале, та увидит гус: По-найбїг, шірьга гус! навчила ня Рус, як шапочку знімати і по-найбїг казати! (Це первісно пісня, що в формі не-дуже відмінний співається також і в Галичині).

Про жида, що йшов лісом.

(Із села Варадки).

Еден жид хотїл на друге село перейти, але без великий ліс боялся сам іти. Не годин бил нікого найти, жеби го перепровадил, здыл (заложив) калап (капелюх) на палицу, а все ідуци говорил: „Іде два, та не еден!" і так щасливо перешол без ліс, мислячи, же дво-ми ідут.

Циган у війську.

(Село Кечківці).

Еден циган бил вояк, а старший іх ревідувал. — Циган, чом ти не маш такі гомбїчки (гудзички) чїсти, як тот во-як? — Та бо я, пан капітан, не такий парадний, як тот. — Потім ся стрїтил тот капітан з циганом на місті, Циган, чом не асєтеруєш (салютуєш)? — Та, бо я думал, пан капітан, што они ся про тоті гомбїчки гнівають на мене!

(Дальше буде).

Без свідків.

Панї до покоївки: Чому береш папугу з хати? Покоївка: Бо пан казали, що хочуть з панею говорити в чотири очі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Мітінг Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудється в не-ділю, 6. листопаду, зараз по Службі Божій, в галі церковній на Вест 7. вул. Мітінг скорше один тиждень з той причини, що на 13. листопаду ми беремо участь у 25-літнім ювілею від. 336. Тож кожний член має явитись на мітінг 6. листопаду і вірнівати свої вкладки, щоб не наражуватись на сусєдпацію. — Юрій Гриняк, прєдс.; Микола Бусько, секр.; Д. Дорош, кас.

ВІЛК-БЕРИ, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, відбудуться в неділю, 6. листопаду, в галі церковній, зараз по Службі Божій. Всі члєни повинні явитись на ці збори і вірнівати всі свої довги бо покладах грошей нема, щоб висилати місячні вкладки за довгуючих члєнів до Союзу. — Іван Онішак, рек. секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО

В ЧЛЕНИ УКРАїнського

НАРОДНОГО СОЮЗУ.

3 ДНЯ

„ПОЛЬСЬКЕ МОЦАРСТВО“.

Не добре є недоцінювати ворога, але також не добре перецінювати його. Бо хто за надто перецінює силу ворога, той не має відваги глянути йому просто в вічі та прийняти вызов до боротьби.

Наші угодівці в Європі так залякані силою Польщі, що не годні спромогтись на ніякий відважніший крок. Як тільки вони збираються відкрити рота, то хтось із поляків крикне, а вони, не вимовивши ні слова, знов замовкнуть. Говорити їм, що політика покори, політика безнастанного відступу заведе їх у глухий кут, не помагає. „Вони мають силу, вони винищать нас усіх фізично“ — це одинока відповідь, яку наші угодівці мають.

Правда, вони деколи говорять, що серед нинішніх обставин цього вимагає навіть українська загранична політика; що Польща, остаточно переконавшись, що українці є її лояльні громадяни і що вони згодились навіки належати до Польщі, ласкавішим оком погляне на наші визвольні змагання під Соведами. Чи Польща ласкавішим оком погляне на наші визвольні змагання на інших землях, ми мали нагоду наглядно переконавшись з того польського відношення, з яким вона поставилася до Закарпаття.

СТРАХ РОДИТЬ СВОЮ ФІЛОСОФІЮ.

Дуже мудро сказав раз один філософ, що люди підшукують собі такі переконання, такі засади й таку філософію, які повні відповіді на їх характерові, їхнім почуванням. Відважний чоловік добирає собі відважну філософію і приходять до відважних висновків. Для боягуза все страшне, все небезпечне, все мусить закінчитись невдачею.

Для наших угодівців Польща це вже така величезна і сильна держава, що ми під нею не маємо найменшої нагоди виграти силою, фізичними змаганнями. Ми відцїліли згані на ласку чи неласку поляків. А коли представити угодівцям приклади з історії, як от Ірландію, де коло п'ятих мільйонів ірландців боролась проти 45 мільйонів англійців і вконець вибороли собі, власними зусиллями, волю, то наші угодівці тільки з обуренням низують плечима й кажуть: „Е, що ви наші наріди рівняєте до ірландців!“

ЧОМУ НЕ МОЖНА РІВНЯТИ?
Заходить питання, чому наших людей не можна рівняти до ірландців. Хіба ірландці зіплені з якоїсь іншої глибини, ніж ми? Хіба ірландці є якісь вроджені надприродні герої, а ми вроджені раби і боягузи? Колиж бо ми знаємо з нашої минулої історії, що наші козаки в маленьких лодках нападали на столицю величезної турецької імперії, Царгород. Ми знаємо, що ті наші предки були такі хоробрі, що їх козацька хоробрість стала приповідкою по цілих світи.

Чому ж тоді не рівняти себе до ірландців? Чому заздалегідь уважати себе чимсь підлішим?

А порівнявши себе до ірландців, прийдемо до математичного висновку, що ми під Польщею, навіть без допомоги інших українських земель, а то й без допомоги чужих держав маємо п'ять разів більшу можливість визволитись, ніж ірландці мали. Бо п'ять мільйонів ірландців мали проти себе 45 мільйонів англійців. Значить, мали проти себе дев'ять разів більшого ворога. Нас під Польщею є сім мільйонів, а родовитих поляків поверх двадцять мільйонів. Отож ми маємо проти себе лише три рази

більшого ворога. Хібаж це не промовляє за те, що нам далеко легше визволитись з неволі, ніж ірландцям?

НА ПЕРЕШКОДІ РАБСТВО.

Та на перешкоді цьому стоїть наше рабство, наше почуття нижчости, наше боягузтво. Велика частина нашого населення, яке очолюють власне ті наші угодівці, так залякані силою Польщі, що мліють зо страху, і замість зводити з полів боротьбу, все перед ними уступають. Та як довго вони будуть перед ними уступати? Де кінець цьому?

Можнаб думати, що з огляду на небезпеку втратити наш національний дорібок треба повести угодову політику. Та, з другого боку, чи своїм угодовством наші угодівці справді рятують цей національний дорібок? Ми бачимо, що ні. Ми бачимо, як крок за кроком, пядь за пяддю вороги нищать наш дорібок, нищать наші школи, наші церкви, наші кооперативи. Наші землі заселяють колоністами і в багатьох українських місцевостях вони вже в той спосіб осягнули більшість. Чогож тут жалити, чого сподіватись від угоди?

Якби наші вороги знали, що ми здібні на якийсь масовий героїчний рух, то вони уступили би перед нами без боротьби, не чекаючи на наш вибух, так, як уступили деякі дипломати в Мінхені перед аргументом сили. Та, видно, наші вороги від нашого загалу не сподіваються нічого героїчного. Йі тому безкарно топчуть наші національні цінності та винищують нас крок за кроком фізично.

Степан Мусійчук.

ЛИСТОПАДОВЕ СОНЦЕ ВТІХ

Пройшли громи, бурі й тучі...
Такі були дні блискучі,
А так мало,

Мало їх...
Та за днів тих небагато
В кожну хвилину, в кожну хату
Блиско щастя давно ждане,
Блиско сонце втіх.

Відчинилось небо синє
І над землею України
Злетів ангел

Михайл.
В руці в нього м'яв явився,
Раб в орла в нас замінився,
Дістав львину міль й відвагу,
Дістав силу крил.

І злетіли ми угору,
До небесних брам і дворів,
Аж до Бога...

Боже, глянь!
Ми в неволі не пропади,
Твій талант не закопали
І в печалі не сквернили
Свату Твою скрань.

Львів і Київ ми здобули,
Життя символ ми здвигнули,
Стяг державний...

Світе наш!
Ти лиш блиснув нам хвилеро,
Але спомини рожеві
Про державу України
Пішли в вічність в нас.

Ось надходять громи й тучі,
Прийдуть знову дні блискучі,
Буде много,

Много їх...
Михайла меч заблизне,
Кріс і шабля гостра свисне...
Гей, летіло всі вітрами
В бій за сонце втіх!

ВІДЗНАЧАЮТЬ МОЛОЧАРІВ.

Пажарний департамент міста Нью Йорку надав медалі героїзму трьом молочарам за те, що, об'їжджаючи зо своїми возами доми, відкрили пожежу і урятували життя людям.

АМЕРИКАНЦІ НЕВДОВОЛЕНІ З ІТАЛІЙСЬКО-МЕКСИКАНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

Американські купецькі кола висказуються з сильним огірченням про торговельну угоду між італійським і мексиканським урядами, на осн. якій контроль Мексики має доставляти Італії нафту, а Італія Мексикові реїон, повисма й м'яси. Торговля може доходити річно до висоти 3 мільйонів доларів.

М. Костишин.

ВИЗВОЛЬНІ ДНІ

(Споми́н 1918—1938).

Двадцять літ тому, як жданый зрив
В світанку ночі пробудився
І віщим дзвоном мир звів,
По селах гомоном розлився.

Ще вчора — тлум, чужий п'ястук
В сон присипляє всю надію;
В ранок — падають кайдани з рук,
Сонечко волі на обрію.

Ще вчора — раб, підніжком був
Правительські наскрізь гнилої;
Зо сну устав, як дзвін почув.
Вільний! — крик рвався з душі ніжної.

Він поринув в боротьбу за край,
Наставить груди не вагався,

Настрій рабський гнався в одчай,
Що завтра буде, не питався.

Рванувся запал, мов водопад,
Кріпів завзяття в сталі гарти;
А в слід історії — Листопад
Слідів ці рухи не на жарті.

Вирив тавром визвольні дні,
Підбій ворожої навали,
Сотні могил, свідки сумні,
А нам на спомин оставив

Невтомний рух вічних змагань,
Мов з кричі вирита ідея,
Незломний дух, пілсти завдань,
Вогні досвідні Прометей.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МШ.

Протестаційне віче.

Заходом усіх українських товариств у Дітройті й околиці відбулося в нашій місті, в Українським Домі при вул. Мартина, 23. жовтня ц. р. українське віче в справі помочи закарпатським українцям. Салю Українського Народного Дому, яка є досить велика, публіка виповнила вщерть.

Віче відкрив д-р А. Кібзей, поклавши о. Л. Сембратовича, за американською традицією, як священника, відкрити віче молитвою. По короткій молитві д-р Кібзей, як передсідник, поклав на першого бесідника д-ра філософії Бахура. Д-р Бахур відчитав свій дуже старанно оброблений реферат по англійськи. На другого бесідника був покликаний інженір Петро Запорожець, родом з Полтавщини, бувший воєк української надніпрянської армії, з переконання гетьманець.

Інженір Запорожець у своїй промові зазначив, що ми мусимо на еміграції протестувати проти Польщі і Мадярщини, бо так звана „Радянська Україна“ це тільки назва, під якою здушене дикою Москвою всяке українське життя. Якби та Радянська Україна мала вправді свою волю, то вона не дивилась би байдуже на те, як інші народи знуцаються над нашими меншинами в інших краях, а взяла їх в оборону. Далі бесідник переповів коротко історію останньої української війни з наїзниками та натаврував союзи з Польщею, чи Москвою, які все зраджували український нарід і йому понад голову все подавали собі руки.

На третього бесідника був покликаний адвокат Іван Кузь, котрий у своїй патріотичній промові переповів стан нашої заграничної політики і назвав Польщу тхором, що боїться такої малої української закарпатської держави та стареться всіма способами до її створення не допустити. Четвертим бесідником був п. Микола Шустакевич, котрий переповів історію Закарпатської України. На останку забрав слово адвокат д-р Яців з Віндзор, Канада, що недавно вернувся з відвідін Рідного Краю. Він переповів ті страхоті, які бачив під польською владою. Далі говорив, що хотів дістатись до Сове́т і побачити, що там діється, але йому консулярний урядник відрадів і казав, що Сове́ти арештують навіть чужих представників, то тим більше можуть арештувати його. Отож він, передумавши зо справу, рішив вертатись додому, бо „краще вернутись додому живим боягузом, ніж о-статися в Сове́тах мертвим героєм“. Коли вернувся додому, то застав від згаданого консулярного британського урядника листа, на яким було написано, що коли адресат не є вдома, то хтось інший може відчинити листа. В листі уряд запитав його, чи він вдома, та чи живий. Бо коли він не вдома, то родина повинна зна-

ти, що він поїхав до Сове́т і повинна відразу розпочати розшуки за ним. Таку славу мають в Європі Сове́ти.

В Польщі бесідник бачив також страхні річі. Бачив політичних в'язнів, що вийшли з тюрми, і говорив з ними про страхні відносини в тюрмі. Бачив, як український нарід зносить гнет та як мужньо обороняється від ворожих нападів. Говорив також, що ніде український нарід не падає на силах, а бореться. Через нього звертались наші люди до наших емігрантів, щоб допомогли їм у тій боротьбі.

По промові відчитано резолюції й, ухваливши їх, вислано до президента Рузвелта, до Лондону, Парижу, Берліну і Риму, а також вислано привіт нашим братам на Закарпатті. Збірка на вічу, принесла \$92.

Йосиф Крупка.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

Дещо з життя в нашій громаді.

В неділю, 9 жовтня, відбулася в нашій громаді при дорозі Кармель гарна вистава „За Німан іду“.

В неділю, 16 жовтня, було в нас свято хрещення України. Рано в церкві наш парох згадав 988 рік, коли то наш нарід за князя Володимира Великого прийняв віру Христову. Також наш парох говорив про наших братів з Волині, Холмщини і Підляшшя, котрі терплять переслідування від польського уряду. Перед проповіддю завізав усіх присутніх в церкві до молитви за своїх братів, а також відчитав пастирський лист нашого митрополита, котрий то лист сконфіскував польський уряд.

Зараз по Службі Божій усі зійшлися до салі Народного Дому, щоб закінчити свято хрещення українського народу. І так при участі нашого хору, бесідників і всіх присутніх закінчили ми це наше велике історичне свято, котре довго буде в нашій пам'яті.

Тепер наша громада далі працює, бо приготується до Листопадового Свята, котре має відбутись в листопаді. Дохід призначений на допомогу нашим інвалідам, котрі борються за свою державу.

Наша громада працює щиро і тихо, так, як і інші наші громади.

В. Р.

НЬЮАРК, Н. ДЖ.

Протест українських громадян у справі Закарпаття.

Комітет Українського Народного Дому й 15 товариств, братств і сестричтв з підписами урядників, що заступають 2,000 членів і члениць, вислали 24. жовтня 1938 р. каблеграмою протест у справі Закарпаття до прем'єрів Англії, Італії, Німеччини, Франції і до президента Рузвелта у Вашингтоні.

Вислано до чотирьох держав каблеграма звучить: „Your Excellency: Please stop Hungarian and Polish contemplated invasion of Carpathian Ukraine“. Підписи урядників і назва товариства.

До президента Америки: бив?! „

„Your Excellency: We appeal to you please help to stop Hungarian and Polish contemplated invasion of Carpathian Ukraine“.

М. Андрушко, секр.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

Ювілей Братства св. Володимира.

Дня 15. жовтня ц. р. братство св. Володимира, від 173 У. Н. Союзу, святкувало 10-літній ювілей свого існування. В 7 год. вечором зійшлися члени братства, католицького клубу св. о. Николая, сестричтв С. І. і парохіяни, щоб мати спільну забаву та заохотити присутніх, щоб ставали членами У. Н. Союзу. Підчас забави секретар Степан Фігун представив присутнім 10-літнє існування цього відділу.

Першими організаторами того відділу були Микола Долеба й Іван Цицик. Вони в той час доложили досить труду, щоб у нашій місцевості повстав новий відділ У. Н. Союзу. Був це рік 1928. Що діялося тоді в нашій громаді, не хочеться споминати...

Дня 16. жовтня ц. р. по Службі Божій відправив о. Яків Дебоер у місцевій українській католицькій церкві панакхиду за померлих членів. В часі панакхиди сказав своїм вірним про те, що то значить бути членом такої великої і корисної інституції, якою є У. Н. Союз. Союз ніколи не забуває своїх членів та не опускає їх вразі нещастя.

Звіт про 10-літню господарку відділу зложив секретар Степан Фігун. Він сказав, що впродовж 10-літнього існування братство зложило вкладок \$7,082.16. Виплачено хорим \$150, а \$48 на народні цілі. \$115 коштували американський і український прапор. В касі братства по жовтень є \$256.56. Дотепер У. Н. Союз виплатив членам померлого \$1,250.

Першими урядниками нашого відділу були: Атанас Церковнюк, передсідник; Микола Долеба, касієр; Корнило Стрільбицький, секретар. З того ювілею наше братство, від 173 У. Н. С., ухвалило вислати на Світову Виставу в Нью Йорку \$10. Чек вислано у призначене місце. Рішено теж звернутись до всіх місцевих українських громадян, щоб вони вступали громадно до У. Н. Союзу, бо тільки в той спосіб забезпечаться як слід в українській інституції на випадок нещастя, а також дістатись найкраще приміщення свого капіталу.

Василь Малжовський предс., Степан Рогов, касієр; Степан Фігун, секретар.

У дентиста.

Дентист приготував свого нетерпеливого пацієнта до долочної операції, зв'язав йому навіть руки й ноги. А потім узняв кліщі і каже:

— Чи пригадаєш собі, як ти в школі нераз мене

УКРАЇНЦІ МІСТА КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ І ПАРОХІЙ

ДВАЦЯТЬЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ НА ЗАХІДНІХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ

ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ

У НЕДІЛЮ, 6. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 6, 1938)

у годині 2:30 пополудні В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ, 2255 WEST 14th STREET, CLEVELAND, OHIO

Головний реферат на тему свята виголосить проф. Никифор Григорій, що недавно приїхав з Праги і був наочним свідком останніх подій у Чехословаччині.

Музична програма під проводом церковних хорів і солістів. Вступ вільний.

В той самий день у год. 12:30 до 1:00 (виполудне) програма цього концерту буде передана в скороченій на радіо станції WHK. ЗА ЗЛУЧЕНІ УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА І ПАРОХІЇ: Адв. О. Е. Малицький, предс.

УВАГА! НЬЮ ЙОРК І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

У НЕДІЛЮ, 8. СІЧНЯ (JANUARY 8, 1939)

у великій салі КАРНЕГІ ГОЛ, 57 Стріт і 7 Еве., у Нью Йорку

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СИМФОНІЧНИЙ

КОНЦЕРТ

при участі 80 оркестральних артистів і хору з 50 найліпших професійних співаків під начальною орудою композитора і диригента ПАВЛА ПЕЧЕНІГІ-УГЛИЦЬКОГО.

Головні точки концерту: Симфонічна поема УКРАЇНА. Ряд народних пісень у симфонічній обробленні. Кантата „БІЛІ ПОРОГИ“ в честь 125. роковин народження нашого Гейля-поета Тараса ШЕВЧЕНКА.

Просимо всі організації пам'ятати на цю дату й здержатись в цей день від роблення своїх імпрез.

254,6

ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ НА СВЯТА СВ. МИКОЛАЯ Й РІЗДВА

ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЙСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Св. Миколай між школярами, в одній дії; 2) Свято-Миколаївська ніч, в двох діях; 3) Поміч Св. Миколая, в двох діях

СВ. МИКОЛАЙ НА СЕЛІ, в трьох відслонах, 10 осіб і гурт

В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб

В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб

ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, В. Хроновича, 3 особи

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб

РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитурою

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, І. Габрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки

З КОЛЯДОЮ, Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт

ВЕРТЕП, різдвяна картина І. Блажкевичевої, 13 осіб

РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК, одна дія, 9 осіб

СВЯТА ГОСТИНА, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб

Окрема партитура

ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЄМІ. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу „Божі Пастушки“

У НУЖДАРІВ, різдвяна картина, в 3 діях 13 осіб

Замовляйте в „СВОБОДА“

Р. О. Box 346 Jersey City, N. J.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!

ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬОГОДНІ!

Берім біду за роги, велика збірка веселих сценок, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самогвірок, на веселий вечір

Вигадливий бурсак, комедійка для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жінчини, 4 мужчин, дівчата, хлопці)

Ой три шляхи широкі, драма з сучасного життя в 4-ох діях, 8 муж., 5. жен.

Село на сцені, збірка монологів, діалогів, співів і представлень, які надаються для влаштування; ревії, вечірниць, товариських зібрання тощо

Інспірації вибраних творів Тараса Шевченка з 15 об'єктами, укладу сцени та 6 піснями в нотах

„СВОБОДА“

Р. О. Box 346 Jersey City, N. J.

„ДОЙТШЛЯНД” БЕЗПЕЧНИЙ У ПОРТІ.

НЬО ЙОРК. — „Дойтшлянд”, пасажирський корабель лінії Гамбург-Америка, що занявся був на океані, приїхав до цього порту в п'ятницю вночі. Вогню на ньому вже не було. Розмірів шкоди від пожежі ще не можна обчислити, бо велика кількість товару на кораблі ще занадто мокра від води, якою гашено пожежу. Самий корабель має дуже невеликі шкоди, які направлено в порт за кілька годин.

ОСТЕРІГАЄ РОБІТНИКІВ ПЕРЕД ЮНІЙНОЮ БОРОТЬБОЮ.

ДІТРОЙТ (Мішіген). — Ля Гвардія, посадник міста Нью Йорк, виступив тут на політичній демонстрації, влаштованій на спільку Демократичною Партією й Американською Партією Праці, з промовою, в якій остерігав їх не втратити всіх користей з юнійної організації через сварку між групою Федерації Праці й Комітетом Промислової Організації.

ДОСЛІДИ НАД ПИТАННЯМ, ЯК ДОВГО ЖИВЕ ЗАСТРІЛЕНА ЛЮДИНА.

СОЛТ ЛЕЙК СІТІ (Юта). — У місцевій тюрмі мають виконати кару смерті на Джані Дірингу, 40-літньому вбивнику. Кара має бути виконана сальною вистрілом 5 сторожів. Лікарі постановили вжити цієї події для вирішення питання: як довго живе людина. За згодою засудження лікарі отримуватимуть його серце через відповідні електричні проводи з електричним апаратом, що нотує удари серця.

Діринг, згодившись на експеримент, заявив: „Це знаменита ідея, лише біда, що я не буду знати її вислідів”.

МИРОВА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ВИСТАВОВІЙ ПЛОЩІ.

НЬО ЙОРК. — Дня 11. листопада, в день замирення, відбудеться тут на площі Світової Вистави в Нью Йорку в 1939 році врочиста мирова демонстрація, „двір миру світу”, в якій візьмуть участь представники 62 держав.

БАТЬКО НЕ ДАЄ ДІТЯМ САЛЮТУВАТИ ПЕРЕД ПРАПОРОМ.

САВТ ДІБФІЛД (Масачусетс). — Заряд місцевої публичної народної школи вигнав зо школи 3 дітей фермера Вільяма Джансона за те, що вони не хотять салютувати перед американським прапором, бо, мовляв, це є певного роду ідолопоклонство, якому протриває релігійне переконання цієї родини. Фермер посилав діти до школи далі й грозить зарядові судовим позовом, якщо заряд не дозволить його дітям ходити до школи. Заряд опирається на стейтсовому законі, що приказує відбувати відповідні паради з почитанням прапора у кожній класі кожного дня.

Справа правдоподібно опреться об суд.

ДОКАЗ.

Ми переконались на своє здолання, що найчастішою причиною, чому нас звиняють до себе родини, з якими ми ще ніколи не мали ніяких знань, це те, що ті родини, яким ми давали свої услуги колинебудь передше, нас тим новим родинам добре рекомендували.

Це є для нас джерелом здолання, бо воно доказує, що ті люди, котрі приходили до нас за якоюсь службою, стали нашими приятелями.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5959 Phone: Bayonne 3-0540

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЬО БРИТЕН, КОНН.

Окружні збори відділів.

Дня 2 жовтня ц. р. відбулися в 2 години попол. у Нью Гейвені, Конн., окружні збори відділів У. Н. Союзу, на котрі прибули відділові урядники і були делегати усіх відділів стейту Конетикот. Збори відкрив П. Воляник і вкликнув присутніх, щоби подали кандидатур на уряд до переведення зборів. До президії були вибрані: А. Маланчук, голова; І. Козира і П. Курко, секретарі. Голова попросив до реферату про У. Н. Союз Дмитра Галичина, головного рекордового секретаря У. Н. Союзу.

Покликаний представив присутнім урядникам ясно, як маєтись справа з місцевими відділами й до організування молоді. Такий стейт, як Конетикот, повинен мати хоч чотири молоді спортивні дружини У. Н. Союзу. Д. Галичин зазначив, що коли в якісь відділі урядники щиро працюють, то такий відділ таки зростає в членах. Нині далеко корисніше займатись організуванням членів до У. Н. Союзу, ніж колись. Коли урядники працювали задурно, а нині Союз платив усім за труд, коли хто приєднав члена. Бесідник далі говорив, що ми маємо за собою добрі наслідки минулих, а також маємо перед собою світлу будучність. У. Н. Союз все стояв і буде стояти на українській національній підставі. Він не тільки помагає в нужді своїм членам, але також впроваджує своє існування виблатив десятки тисяч доларів підмоги українським інституціям у старому краю. Супроти цього нашим обов'язком є подбати про те, щоб до такої організації, якою є У. Н. Союз, придбати якнайбільше членів. Якби всі відділові урядники приложили щиро до праці свої руки, то в недовгому часі можна би подвоїти членство У. Н. Союзу. Але обов'язком нас усіх, найвищого урядника і найнижчого члена, в тім напрямку працювати. Деколи треба піти від хати до хати і в той спосіб приєднувати членів. Нині, як було сказано, це не така тяжка річ, як колись, бо нині Союз платить усім за їх труд. А також нині повинно бути легше притягнути членів, бо тепер Союз дає далеко кращі грамоти, дає дивіденди. Союз має сьогодні такі вкладки, які мають найкращі американські інституції.

Далі прийшли внески і залити. П. Карий подав внесок, щоб Конетикот на наступну конвенцію подав свого кандидата до головного уряду, бо до цього часу стейт Конетикот не мав свого представника в головнім уряді У. Н. Союзу. М. Салема подав внесок, щоб такі окружні збори відбувалися частіше, щоби повести кращу працю і щоб наступного року всі відділи влаштували Союзний День. А. Котик дав внесок, щоб У. Н. Союз більше поширив бібліотеки англійською мовою для молоді. Притім Д. Галичин подав, що У. Н. Союз тепер опрацьовує Історію України англійською мовою. За яких два роки вона вже вийде з друку.

ЗАЛІЗНИЧНИЦКА.

Одинокою жінкою на високому становищі в заряді залізниць є пані Едита Джарвис Алден, що стала недавно секретаркою залізниць Шікаго, Борлінгтон енд Квінсі. Вона має 54 роки й працювала при заряді залізниць 20 літ, помагаючи наперед батькові.

Далі пішла дискусія над тим, чому нині так тяжко приєднати членів. На ту тему були широкі дискусії і майже всі висказувалися, що через брак організатора. Д. Галичин подав думку, чи не було б добре назначити, або вибрати, якогось окружного організатора. По двійшій дискусії присутні згодилися вибрати організатора. Притім подано кандидатів на організатора, а то: І. Козиру і А. Маланчука. Їх піддано під голосування і більшістю голосів вибраний на організатора І. Козира. Описав присутні урядники і члени згодилися на те, щоби були два організатори на стейт Конетикот, а саме І. Козира і А. Маланчук. Всі відділові урядники, вислухавши докладно резолюції зборів, повинні якнайкраще працювати в своїх відділах і якнайбільше число членів приєднати до У. Н. Союзу.

Іван Козира, секр. зборів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”

МАДЯРИ ДАЛІ МОБІЛІЗУЮТЬСЯ.

БУДАПЕШТ. — Те, що справи Закарпаття в Римі покищо не вирішили, а відложили, мадяри вважають своєю дипломатичною перемогою. Та хоч мадяри погодилися піддатися цілості під вирішення комісії, що незадовго засяде у Відні, то проте мадяри покликали під зброю три останні річники, збільшуючи свою армію знов на 180,000.

ВЕЛИЧАВИЙ ПОХОРОН ПЕРШОГО ВБИТОГО В ОБОРОНІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

УЖГОРОД. — У боротьбі з повстанськими ватагами, що перейшли на Закарпатську Україну з Мадярщини, згинув у ліску біля Берегова жандарм Андрій Риган, родом з Дубринича, член „Січі” і „Просвіти”, щирий український патріот. Ригана зранили мадярські повстанці зо скорострілу в ногу. Опісля підійшов до нього один з мадярів і добив його вистрілом з револьвера в чоло. Потім іще й ограбив убитого героя, забравши в нього 600 чеських корон, годинник, книжку та ще інші дрібні річі.

Про геройську смерть Андрія Ригана повідомила команда жандармерії клепсидрами українською і чеською мовою. Студенти повідомили про це роколицю. Тому перед краєвою командою жандармерії зібралось до 5,000 народу, щоб віддати останню прислугу героєві за рідне Закарпаття. Панахиду відправили протоігумен оо. василіян, о. Булик Зореслава, і проф. о. Кирило Феделеш, який виголосив жалібну проповідь. Від команди похід рушив на стацію. Напереді йшла військова оркестра, почесні чети війська, жандармерії та поліції. Військо несло вініці: від влади з жовто-блакитною лентою, вінець команди жандармерії в державних кольорах, вінець Народної Ради, прапор Просвіти, приятелів, родини — все з жовто-блакитними лентами. Дівчата принесли китиці цвітів. На стації прощав героя від закарпатсько-української влади тодішній державний секретар, а теперішній прем'єр о. А. Волошин. За ним попрощав його командант полк. Віт, штабс-капітан Байтлер, комісар політичної управи д-р Горзо і від українського громадянства д-р Росоха.

НАЙНОВІШІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1939 РІК

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

Ці Календарі повинні знаходитись в кожній українській хаті. Величчя календарів 15x20 в прекрасних фарбах з великим календарієм 3x15. Всі свята зазначені червоно, кожний день подає їм святого, пости зазначені рибною і на кожній карті є історичні спомини. — Всі склепарі повинні на цей рік для своїх покупців роздавати повні календарі. — Ці календарі можна бути в кожній українській книгарні в Америці. Хто не годе дістати від свого агента, або книгара, повних календарів, хай пише впрод до нас на нижню адресу. — В нас є великий склад річного роду календарів і святкових карток. Агенти, склепарі й інші хай пишуть по безплатній каталог до: 212-UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”

Степан Мусійчук.

ОСІННЕ ВОСКРЕСЕННЯ (В листопадів дні).

Що це? Осінь пізна. А воскресні гранть дзвони? Чом так радісні їх тони? А! Землиця рідна Торжествує так достойно. Бо вільна, свободна.

Чуєте? Кризь тони Йі гомін дзвонів неупинних Вільний гимн наш всюди лише, А гарматні громи Несуть славу України В небесні хори.

Ударили сальву... Нарід слухає уважно, А на сторожі поважно Стоять війська лави. І рознісся так поборжно Маніфест держави.

Ах, та осінь пізна! Воскресенням вона стала. В нас воскресла давня слава, Встала Україна, Воля, влада і держава Своя, самостійна.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

СПІЛЬНИКІ ДО ВЕДЕННЯ „дресс стор” з невеликим капіталом пошукує бізнес, вироблений через понад два роки. Розвий бізнесу робить ведення його за найкращим для одної людини. Треба доглядати бізнесу, як я буду виходити на закупку товару. Голоситися в день, вечір і неділю на адресу: MARY SZKODYNSKA, 339 E. 14th St., New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удєрєтєкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬО ЙОРКІ І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

Пробує. Суд дїя: Таж учора ви мені зовсім що інше розказували. Обвинувачений: Правда, але пан не вірили, то я нині мушу змінити зізнання.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(47)

Джеф дуже зрадів, коли Кагундо згодився випустити його в цілі схоплення Тарзана, а навіть обіцяв йому в нагороду дорогий камінь. Ті каміні представляли собою величезну вартість. А крім того він урятував для себе Марію. Та в тім він побачив, як Кагундо, обернувшись від нього, давав прикази, щоб далі провадили Марію до місця згуби.

Ум Джефа працював скоро. В кількох хвилинах він мав новий готовий план, який не лише рятував Марію, але запевняв йому в неї певний успіх. Звертаючись до Кагунда, він передколиво заговорив: „Тої білої жінки не можна вбивати. Бо вона має великий вплив на Тарзана. Він знаходиться під впливом її чару. Це одинока примана, на яку зловиться цей демон”.

Кагундо задумався. Він добре розумів, що на демона може мати вплив тільки якась надзвичайна сила, або гарна жінка. Та, здругого боку, він не хотів позбавляти своїх підданих відомоща. Всетаки по хвилині надуми він згодився на пропозицію Джефа. А Джеф тепер у повнім триюмфі звернувся до Марії і заговорив: „Мені вдалося тебе врятувати”.

„Чи ми всі вільні?” — запитувала Марія. Це вкололо Джефа і він сказав: „По правді сказати ніхто з нас не вільний. Але мені вдалося на короткий час відложити езекуцію. Вночі ми втечемо”. А, звертаючись до Кагунда, зрадливого Джефа заговорив: „Цей ноці я і жінка вирвемося потайки на розшуки за Тарзаном. А решту білих ти можеш віддати на корм божкові”.